

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. mevrouw drs. E. de Kler
Postbus 20018
2500 AE DEN HAAG

Datum	12-03-2012	Betreft	bestuursakkoorden PO en VO
Briefnr.	585445 PHE/TSC	Onderwerp	professionalisering, bekostiging, toezicht
		Inlichtingen	Paul Hellings, 030 2989179

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie OCW,

Op 15 maart 2012 spreekt de Vaste Kamercommissie OCW onder andere over de bestuursakkoorden van het Primair en Voortgezet Onderwijs. Met deze brief brengt de AOb graag enkele onderwerpen onder uw aandacht.

1. Professionalisering en de transparantie van tijd en middelen

In alle recent afgesloten bestuursakkoorden komt naar voren dat de professionalisering van de docent een belangrijke schakel is in de versterking van kwaliteit van het onderwijs. In alle akkoorden wordt de docent aangeduid als *'de professional en specialist in zijn vak'* en wordt gewag gemaakt van *'professionele ruimte'*.

De praktijk laat zien dat de leraar weinig zicht heeft op de middelen die beschikbaar zijn voor professionalisering. Sterker, er zijn aanwijzingen dat deze middelen *'verdwijnen'* in de *'lump sum'* en voor andere doelen worden aangewend. De AOb is van mening dat er volledige transparantie dient te zijn, over de hoeveelheid tijd en middelen die ingezet wordt ten behoeve van professionalisering.

Ook zien leraren dat hun mogelijkheden tot scholing niet zijn gegarandeerd. En tot slot kan de AOb uit de praktijk melden dat de leraar onvoldoende zeggenschap heeft over zijn eigen professionalisering. De akkoorden tussen OCW en de besturenraden bestendigen deze ongewenste situatie. De AOb vindt het van het grootste belang dat de docent zeggenschap kan uitoefenen over zijn eigen professionalisering.

In het concept akkoord tussen OCW en de Onderwijscoöperatie wordt dit thema op een naar onze mening wél juiste manier verwoord: " De leraar neemt verantwoordelijkheid voor en verwerft zeggenschap over zijn professionele ontwikkeling en positie". Het is juist deze formulering die OCW ook had moeten doen opnemen in zijn akkoord met de besturenraden.

2. Evaluatie van de materiële bekostiging primair en voortgezet onderwijs

In de Wet op het primair en voortgezet onderwijs is bepaald dat er telkens na 5 jaar een evaluatie is, waarin wordt nagegaan of de materiële bekostiging toereikend is. Om goed te kunnen nagaan of de materiële bekostiging toereikend is, dient men na te gaan wat de behoefte van een in normale omstandigheid verkerende school is. Ofwel aan welke (kwaliteits)eisen moet een school in de huidige tijd voldoen, zoals bijvoorbeeld moderne leermiddelen, goed binnenklimaat enz. en welke bekostiging hoort daarbij. De recente evaluatierapporten materiële bekostiging primair en voortgezet onderwijs 2006-2010 gaan echter hier niet op in.

In het meest recente evaluatierapport primair onderwijs (IOO-rapport d.d. 8 maart 2011) komt het beeld naar voren dat de werkelijke uitgaven van een aantal posten van de materiële bekostiging primair onderwijs in 2006 tot en met 2010 jaarlijks gemiddeld ruim € 24 miljoen (4 %) hoger uitvallen dan de bekostiging. In dit rapport worden echter alleen de uitgaven en inkomsten van een aantal posten met elkaar vergeleken. Indien scholen niet uitkomen met de bekostiging, dan bezuinigen ze bijvoorbeeld op leermiddelen. Het wekt dus geen verbazing dat de uitgaven slechts 4% hoger uitvallen dan de bekostiging. Daarmee is echter geen antwoord gegeven op de vraag of de onderwijskwaliteit gehandhaafd blijft.

De minister concludeert n.a.v. het meest recente evaluatierapport voortgezet onderwijs 2006 tot en met 2010 (IOO rapport d.d. 22 december 2011), dat er weinig problemen zijn voor het merendeel van de schoolbesturen. In het evaluatierapport wordt echter melding gemaakt dat bij een kwart van de schoolgebouwen de kwaliteit niet op orde is en dat bij een op de vijf schoolbesturen sprake is van tekorten.

De minister ziet in de recente evaluatierapporten geen aanleiding om de bekostiging te verhogen. De conclusie van de minister dat er geen reden is om de materiële bekostiging po en vo te verhogen, wordt door de AOb niet gedeeld. De meest recente evaluatierapporten in het primair en voortgezet onderwijs geven immers geen antwoord op de vraag of de bekostiging van de scholen toereikend is om aan de kwaliteitseisen die aan het onderwijs van de 21^e eeuw gesteld worden, te voldoen. De tekorten op de materiële bekostiging worden door de PO-Raad en VO-raad geraamd op 200 miljoen euro (po) en 200 miljoen euro (vo). Het tekort van de materiële bekostiging voortgezet onderwijs zal nog verder toenemen door de 90 miljoen extra bezuinigingen. Het tekort op de materiële bekostiging heeft nadelige gevolgen voor het primaire proces, zoals een klassengrootte die stijgt, uitstel van de aanschaf van leermiddelen of leraren en OOP-ers die ontslagen worden. De AOb is van mening dat het bedrag voor materiële bekostiging po en vo verhoogd dient te worden.

De minister wil in de wet vastgelegde 5-jaarlijkse evaluatie bij het voortgezet onderwijs afschaffen. De AOb wil de in de wet vastgelegde 5-jaarlijkse evaluatie niet afschaffen, maar blijven baseren op wat een school in normale omstandigheden nodig heeft.

De materiële bekostiging primair onderwijs kent (in tegenstelling tot het voortgezet onderwijs) een jaarlijkse wettelijke verplichte indexering, bedoeld om de bekostiging aan te passen aan de prijsstijging. De minister heeft in een eerdere brief (31293-100 d.d. 26 april 2011) geopperd om de wettelijk verplichte automatische prijscompensatie in het primair onderwijs af te schaffen. De AOb wijst dit voorstel af, omdat hierdoor de kans bestaat dat de noodzakelijke prijscompensatie niet meer elk jaar wordt uitgekeerd, zoals bijvoorbeeld bij het voortgezet onderwijs al een paar keer is gebeurd. De AOb pleit er juist voor om de automatische prijscompensatie in alle sectoren in te voeren.

3. Vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs

De minister wil het bekostigingstelsel voortgezet onderwijs vereenvoudigen door het onderscheid personeel /materieel in de bekostiging te laten verdwijnen en het aantal indicatoren voor bekostiging te verminderen. De minister wil de vereenvoudiging van het bekostigingstelsel gepaard laten gaan met een bezuiniging van 90 miljoen euro.

De minister vindt dat het voor de hand ligt om in de toekomst het materiële en het personele budget samen te voegen tot een bedrag per leerling. De AOb is tegenstander van deze stelselwijziging, omdat ze bezorgd is dat hierdoor het onderscheid in de diverse onderdelen van de bekostiging niet of minder goed zichtbaar zal zijn. Juist het onderscheid aanbrengen in de diverse onderdelen verschaft het bestuur en management van onderwijsinstellingen veel sturingsinformatie, die nodig is om de in gang gezette professionalisering van financieel management te vergroten. Omdat het gaat om de besteding van publieke middelen is transparantie van groot belang.

4. Financieel toezicht

Uit het rapport "Jaarrekeningen 2010 van instellingen voor funderend onderwijs" blijkt onder meer dat het aantal risicobesturen met een lage solvabiliteit en liquiditeit, de afgelopen jaren steeds verder toeneemt. In het primair onderwijs stijgt het aantal risicobesturen van 7 naar 34; in het voortgezet onderwijs stijgt het aantal risicobesturen van 10 naar 40. Uit het rapport blijkt tevens dat de totale lasten in het primair en voortgezet onderwijs in 2010 groter zijn dan de baten. Dit was ook in 2009 al het geval.

Het aantal scholen met financiële problemen neemt in alle sectoren, ook in de sectoren mbo en hbo, steeds verder toe.

Ten gevolge van de afspraken in bestuursakkoorden en de vereenvoudiging van bekostigingstelsels is er een steeds grotere bestedingsvrijheid voor schoolbesturen en een steeds kleinere verantwoordingsplicht. Een goedkeurende accountantsverklaring betekent dat de boekhoudkundige regels juist zijn toegepast, maar zegt nog niets over het feit of een school financieel gezond is of dat de middelen op een juiste wijze besteed worden.

De AOb is van mening dat een toenemende bestedingsvrijheid en kleinere verantwoordingsplicht van schoolbesturen, gepaard dient te gaan met een versterkt financieel toezicht op meerdere fronten.

De rol van de inspectie bij financieel toezicht dient naar de mening van de AOb verder versterkt te worden onder andere door te toetsen of een MR/ OR alle relevante (financiële) informatie krijgt.

De AOb vindt tevens dat de positie van de medezeggenschapsraden in het kader van financiën versterkt dient te worden. De Inspectie van het Onderwijs zou daarom moeten toetsen of de medezeggenschapsraden alle relevante financiële informatie ontvangen van het schoolbestuur. De AOb is ook van mening dat een enquêterecht voor vakbonden conform de Wet op de Ondernemingsraden bijdraagt aan een goed financieel toezicht. Ook extra financiële middelen ten behoeve van de professionalisering van medezeggenschapsraden versterkt het financieel toezicht. De AOb is tevens van mening dat indien sprake is van een (dreigend) financieel wanbeleid, er een dwangmiddel moet zijn richting de schoolbesturen.

Met vriendelijke groeten,

Walter Dresscher,
voorzitter AOb